

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

4.2.3 เขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดตาก

(1) ข้อมูลทั่วไปจังหวัดตาก¹

จังหวัดตากเป็นจังหวัดชายแดน ทางด้านทิศตะวันตกมีพื้นที่ติดกับสหภาพพม่าโดยมีแม่น้ำเมยและทิวเขาถนนธงชัยเป็นพรมแดนกั้นระหว่างสองประเทศ และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่างๆ 9 จังหวัด คือ ด้านทิศเหนือ ได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูนและลำปาง ด้านทิศใต้ ได้แก่ อุทัยธานี นครสวรรค์ กำแพงเพชร และกาญจนบุรี ส่วนด้านทิศตะวันออก ได้แก่ สุโขทัย กำแพงเพชร นครสวรรค์ และอุทัยธานี

การปกครองในจังหวัดตากแบ่งออกเป็น 9 อำเภอ (คืออำเภอเมือง บ้านตาก สามเงา แม่สอด แม่ระมาด พบพระ ท่าสองยาง อู่ช้าง และวังเจ้า) และในระดับท้องถิ่นอีก 13 เทศบาล 55 องค์การบริหารส่วนตำบล 63 ตำบล 109 ชุมชน และ 548 หมู่บ้าน โดยมีประชากรทั้งสิ้นเมื่อปี พ.ศ. 2549 จำนวน 531,712 คน ความหนาแน่นประชากรคิดเป็น 32 คน/ตารางกิโลเมตร² นอกจากนั้น ยังมีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่ในจังหวัดตาก นับถึงปี พ.ศ. 2549 เป็นจำนวนรวม 157,980 คน ได้แก่ชนเผ่ามั่ว เย้า มูเซอ อีโก๋ ลีซอ กะเหรี่ยง และคนไทยบนพื้นที่สูง โดยมีพื้นที่พักพิงของชนกลุ่มน้อยผู้หนีภัยจากการสู้รบ 3 แห่ง คือ พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านอู๋เปี้ยม และพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านนุโพ³ ส่วนประชากรในอำเภอแม่สอดมีประมาณ 60,000 กว่าคน และมีการกระจุกตัวสูงสุดรองจากอำเภอเมืองตาก แต่ส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม

จังหวัดตากอยู่ห่างจากเมืองหลวงคือกรุงเทพมหานครเพียง 426 กิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่าและเทือกเขาสูง มีอำเภอสำคัญที่ติดกับพม่า คือ แม่สอด พบพระ แม่ระมาด ท่าสองยาง และอู่ช้าง บริเวณอำเภอเหล่านี้เป็นพื้นที่ชายแดนอยู่ใกล้แหล่งวัดถดุดิบและทรัพยากรธรรมชาติทั้งในไทยและสหภาพพม่า โดยอำเภอที่เก็บภาษีได้มากที่สุดคือ อำเภอเมืองตาก แม่สอด และสามเงา ตามลำดับ

ทรัพยากรธรรมชาติป่าและอุทยานแห่งชาติในจังหวัดตากมีหลายแห่งที่ยังคงความสมบูรณ์ที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวหลายแห่ง มีทรัพยากรแร่ธาตุสำคัญทั้งแร่และหิน สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านอุตสาหกรรมได้อย่างหลากหลาย ประกอบกับมีการเกษตรที่สำคัญหลายอย่างเช่น

¹ สำนักงานจังหวัดตาก <http://www.tak.go.th/general.htm>; วิกีพีเดียสารานุกรมออนไลน์

<http://www.th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดตาก>

² ข้อมูล 31 ธันวาคม ของทุกปี กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

³ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดตาก http://202.69.143.98/tak_poc/vital/index.php

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

การเพาะปลูก กิจกรรมเลี้ยงสัตว์ กิจกรรมบริการทางการเกษตร และกิจกรรมป่าไม้ โดยในปี พ.ศ. 2550 สินค้าการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวเปลือกนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง และถั่วเขียวผิวมัน⁴

ภาวะการค้าโดยรวมของจังหวัดตากอยู่ในเกณฑ์ขยายตัวต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากยอดภาษีมูลค่าเพิ่มที่ขยายตัวขึ้นอันเป็นผลมาจากความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่ปรับตัวดีขึ้น ส่งผลให้ประชาชนมีการจับจ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้น⁵ ในปี พ.ศ. 2550 ภาวะราคาสินค้าอุปโภคบริโภคโดยทั่วไปปกติปริมาณสินค้ามีเพียงพอกับความต้องการของตลาด ดัชนีราคาผู้บริโภคเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 เทียบกับเดือนธันวาคม พ.ศ.2549 ลดลง 1% อันเป็นผลจากการลดลงของดัชนีราคาสินค้า หมวดอาหารและเครื่องดื่ม และที่ดัชนีราคาหมวดอื่นๆ ไม่ใช่อาหารและเครื่องดื่มลดลง

เมื่อพิจารณาแนวเขตเศรษฐกิจ (East - West Economic Corridor) แล้ว จังหวัดตากมีโอกาพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดน ด้วยความได้เปรียบด้านทำเลที่ตั้ง เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่ปลายแนวเศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก สามารถเชื่อมโยงไปยังสหภาพพม่าและกลุ่มประเทศเอเชียใต้ หรือเชื่อมโยงไปยัง สปป.ลาว และเวียดนามได้ โดยเฉพาะในอำเภอแม่สอดซึ่งเป็นแหล่งลงทุนในด้านอุตสาหกรรมที่สำคัญของภาคเหนือ และตั้งอยู่ห่างจากท่าเรือขนส่งของสหภาพพม่าที่กรุงย่างกุ้งเพียง 447 กิโลเมตร ที่ท่าเรือเมะละหม่งเพียง 165 กิโลเมตร

โรงงานอุตสาหกรรมในแม่สอดส่วนใหญ่เป็นประเภทที่ต้องใช้แรงงานมาก เช่นการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป ปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ถึง 235 แห่ง และอุตสาหกรรมสำคัญส่วนใหญ่ใช้แรงงานเข้มข้น ได้แก่ สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป อาหารกระป๋อง เครื่องเรือน และเฟอร์นิเจอร์จากไม้ อัญมณีและเครื่องประดับ เป็นต้น และมีอุตสาหกรรมบริการที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ได้แก่ โรงแรมที่พัก ร้านอาหาร เป็นต้น อย่างไรก็ตามในพื้นที่อำเภอแม่สอดมีแรงงานพม่าอพยพ เข้ามาใช้แรงงานในโรงงานเป็นจำนวนมากไม่ต่ำกว่า 10,000 คน ทำให้การใช้ที่ดินมีการขยายตัวไปตามถนนสายสำคัญของเมืองอย่างชัดเจน⁶

⁴ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดตาก <http://pcoc.moc.go.th/pcocsys/uploadfile/63/htm/สรุปภาวะ%20ม.ค.50.htm>

⁵ <http://klang.cgd.go.th/tak>

⁶ สำนักพัฒนาพื้นที่ <http://www.nesdb.go.th/>

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

(2) จุดผ่านแดนไทย – สหภาพพม่า⁷

จุดผ่านแดนซึ่งไทยกำหนดขึ้นตามแนวชายแดนจังหวัดตากคืออำเภอแม่สอด เพื่อให้ประชาชนของไทยและสหภาพพม่าเดินทางผ่านเข้า-ออกระหว่างกันได้ โดยมีเป้าหมายให้มีการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าต่อกัน และกำหนดให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร (Permanent crossing point) จุดที่ 3 ของภาคเหนือ ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาลท่าสายลวด บนฝั่งแม่น้ำเมยและห่างจากเขตเทศบาลแม่สอดซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนทางด้านตะวันตกของจังหวัดตากประมาณ 5 กิโลเมตร และตั้งอยู่ตรงกับด่านเมียวดีของพม่า โดยมีสะพานมิตรภาพไทย – พม่า เป็นสะพานข้ามแม่น้ำเมย เพื่อเชื่อมเมืองเมียวดีของพม่ากับอำเภอแม่สอดของไทย⁸

ที่ด่านแม่สอดมีการดำเนินการตรวจคนเข้าเมืองตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และพิธีการศุลกากรตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 และมีแรงงานพม่าแบบไร้ฝีมือเดินทางเข้าออกมาทำงานในฝั่งไทยในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก

ทั้งนี้ ได้มีการประกาศ⁹ ให้ด่านแม่สอด-เมียวดีเป็นจุดผ่อนปรนการค้า (Check point for border trade) เพื่อให้มีการผ่อนปรนด้านการค้าขายบริเวณชายแดน ให้สามารถใช้สิทธิยกเว้นอากรศุลกากรสำหรับการดำเนินการ Contract Farming ชายแดน เพื่อป้องกันการลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรและสามารถสร้างงานสร้างรายได้อย่างเป็นรูปธรรมในประเทศเพื่อนบ้านโดยกำหนดประเภทสินค้าและวงเงินที่ค้าขายกัน มีการกำหนดมาตรการผ่อนปรนเพื่อลดความยุ่งยากในการขอ C/O ภายใต้กรอบ AISP ของผู้ประกอบการชายแดนไทย จัดให้มีการจดทะเบียนผู้เข้าร่วมโครงการที่ต้องระบุ 3 เรื่อง ชนิดพืช/พื้นที่เพาะปลูกเพื่อป้องกันปัญหาการแอบอ้างแหล่งกำเนิดสินค้า และปริมาณนำเข้าเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดตลาดในประเทศ) และจัดทำแบบฟอร์มเฉพาะเพื่อให้สามารถนำเข้าสินค้าภายใต้มาตรการผ่อนปรน โดยจังหวัดตากได้เริ่มโครงการ Contract Farming มาแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547¹⁰

⁷ ด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดตาก <http://imm.police.go.th/tak/html/stat/index.html>

⁸ http://www.moc.go.th/opscenter/tk/kcd_1.htm

⁹ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2548 และมติคณะกรรมการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน (กพพ.) เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2548

¹⁰ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคเหนือ (สพน.) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เอกสารประกอบการสัมมนาการแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเหนือไปสู่การปฏิบัติ: การพัฒนาประตูการค้าภาคเหนือกับประเทศเพื่อนบ้าน วันศุกร์ที่ 27 กุมภาพันธ์ 2547 ณ โรงแรมริมกก จ. เชียงราย

โครงการศึกษาวิทยาศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

จุดการค้าที่สำคัญของพม่ากับไทยตามแนวบริเวณชายแดนจังหวัดตาก คือ ที่บริเวณด่านศุลกากรแม่สอด และเมืองเมียวดีซึ่งอยู่ห่างจากเมืองย่างกุ้งประมาณ 400 กิโลเมตร อีกทั้งยังสามารถเชื่อมกับท่าเรือน้ำลึก Thilawa ในย่างกุ้งได้ ซึ่งเป็นช่องทางในการกระจายสินค้าไปสู่ตลาดต่างประเทศได้สะดวก

การค้าชายแดนระหว่างไทย (ตาก) – พม่า เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2548 ทำให้ไทยมีรายได้จากการจัดเก็บที่ด่านศุลกากรแม่สอด จำนวน 4.67 ล้านบาท ซึ่งแม้ว่าจะต่ำกว่าช่วงเดือนเดียวกันของปีที่ผ่านมาแต่ยังสูงกว่าประมาณการที่กำหนดไว้เพียง 3.56 ล้านบาท โดยด่านสามารถเก็บอากรขาเข้าได้ถึงจำนวน 4.41 ล้านบาท ในขณะที่รายได้อื่นจัดเก็บได้จำนวน 0.26 ล้านบาท¹¹ และในเดือนมกราคม พ.ศ. 2549 การค้าชายแดน ไทย - พม่า มีมูลค่าการค้ารวม 1,082.38 ล้านบาท แยกเป็นมูลค่าการส่งออก 973.18 ล้านบาท และมูลค่าการนำเข้า 109.20 ล้านบาท¹² ในช่วงปี พ.ศ. 2550 (เดือนเมษายน) การค้าตามแนวบริเวณชายแดนจังหวัดตากมีมูลค่าการส่งออก 895.03 ล้านบาท ส่วนมูลค่าการนำเข้า 77.90 ล้านบาท โดยมีสินค้าส่งออกสูงสุด 5 อันดับแรกคือ น้ำมันพืช น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล ผงชูรส และผ้าทอด้วยด้ายสีต่างๆ ส่วนทางด้านสินค้านำเข้าสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เฟอโรนเจอร์สังกะสีที่มาจากไม้ เม็ดมะม่วงหิมพานต์ ถั่วเขียวผิวดำ ปลาเบญจพรรณสด และปู¹³

ทั้งนี้มูลค่าการค้าที่ผ่านด่านอำเภอแม่สอดไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ามาโดยตลอด สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภคขั้นพื้นฐาน (ผงชูรส น้ำมันปาล์ม รองเท้าแตะ เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ) สินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ สินค้าที่เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิต (แร่สังกะสี โคมิชีวิต ไม้ยาง อาหารทะเลและแช่แข็ง ฯลฯ)¹⁴ และคาดว่าจะการค้าชายแดนจะยังคงขยายตัวต่อเนื่อง จากการที่สภาพพม่าเริ่มผ่อนคลายความเข้มงวดการผ่านเข้าออกชายแดน¹⁵

¹¹ สำนักงานคลังจังหวัดตาก “รายงานภาวะเศรษฐกิจ การพยากรณ์และสัญญาณเตือนภัย รายงานภาวะการค้าคลัง และการใช้จ่ายเงินงบประมาณจังหวัด แบบบูรณาการของจังหวัดตาก 2548” <http://klang.cgd.go.th/tak>

¹² <http://pcoc.moc.go.th/pcocsys/uploadfile/63/htm/สรุปภาวะ%20ม.ค.50.htm>

¹³ http://www.moc.go.th/opscenter/tk/kcd_6_4.htm

¹⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดน จังหวัดตาก <http://www.nesdb.go.th/>

¹⁵ เรื่องเดียวกัน สำนักงานคลังจังหวัดตาก <http://klang.cgd.go.th/tak>

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

(3) ความร่วมมือด้านการค้าการลงทุนระหว่างไทย – สหภาพพม่า

ไทยและสหภาพพม่ามีความตกลงร่วมมือด้านการค้าการลงทุน ทั้งในระดับสองฝ่ายและระดับอนุภูมิภาค ดังนี้¹⁶

○ ความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค

○ กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี – เจ้าพระยา – แม่น้ำโขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS)¹⁷ ระหว่างไทย สปป.ลาว กัมพูชา สหภาพพม่า ซึ่งได้ร่วมกันลงนามในปฏิญญาพุกาม (Bagan Declaration) ที่สหภาพพม่า และต่อมาเวียดนามเข้าร่วมเป็นสมาชิกประเทศที่ 5 โดยตกลงร่วมมือกันในหลายด้าน ได้แก่¹⁸

- การจัดตั้งสภาธุรกิจแห่งยุทธศาสตร์ความร่วมมือเศรษฐกิจ (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy Business Council : ACMECS – BC)

¹⁶ สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคเหนือ (สพน.) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เอกสารประกอบการสัมมนาการแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเหนือไปสู่การปฏิบัติ: การพัฒนาประตูการค้าภาคเหนือกับประเทศเพื่อนบ้าน วันศุกร์ที่ 27 กุมภาพันธ์ 2547 ณ โรงแรมริมกก จ. เชียงราย

¹⁷ ACMECS มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน สร้างฐานการผลิตชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้านการเกษตรอุตสาหกรรม และบริการ การย้ายฐานการผลิตไปประเทศเพื่อนบ้านทั้งอุตสาหกรรมและการเกษตร สร้างงานและลดช่องว่างรายได้ของชาวไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ลดการเคลื่อนย้ายแรงงานผิดกฎหมาย ลดปัญหายาเสพติด สร้างความมั่นคงและมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอย่างยั่งยืน โดยมีแผนปฏิบัติการและกำหนดเวลาดำเนินการภายใต้แผนรวม 10 ปี (พ.ศ. 2546-2555) แบ่งออกเป็นสามระยะ ประกอบด้วยโครงการต่างๆ จำนวนมาก และมีการติดตามความคืบหน้าของแต่ละสาขาความร่วมมือ รวมทั้งตั้งศูนย์กลางกลไกประสานงานของไทยตามกรอบของ ACMECS และจัดทำยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (ECS) ใน 5 สาขา คือ สาขาการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน สาขาความร่วมมือด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม สาขาการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม สาขาการท่องเที่ยว และสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (สำนักส่งเสริมการค้าชายแดนและมาตการค้าพิเศษทางการค้ากรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และ <http://mukdahan.nso.go.th/statpop.html>)

¹⁸ กระทรวงพาณิชย์ “ความคืบหน้าการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา – แม่น้ำโขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy : ACMECS)”

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- การอำนวยความสะดวกการขนส่งสินค้าในเส้นทางแม่สาย-ท่าขี้เหล็ก-เชียงตุง-เมืองลา และสิ้นสุดที่เมืองชายแดนของจีน (ต้าหลั่ว)
 - การลดอัตราภาษีสินค้าผ่านแดน ซึ่งเดิมมีอัตราที่สูงมาก (ด่านท่าขี้เหล็กคิดค่าภาษีสินค้าผ่านแดนและค่าธรรมเนียมผ่านแดน 5% ของมูลค่าสินค้า และที่เมืองลาคิดอัตราภาษีอีก 2%) เพื่อสนับสนุนให้มีการใช้เส้นทางนี้มากขึ้น (เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ประกอบการเปลี่ยนไปใช้เส้นทางเชียงของ-ห้วยทราย-บ่อแก้ว-หลวงน้ำทา-จิ่งหง)
 - การจัดตั้งด่านศุลกากรในรูปแบบให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำสายแห่งที่สองที่ด่านศุลกากรแม่สอดอยู่ตรงข้ามกับด่านศุลกากรเมียวดี ของสหภาพพม่า¹⁹
 - การเจรจาการค้าและการลงทุน ซึ่งส่งผลให้คณะนักธุรกิจไทยให้ความสนใจนำเข้าหินแกรนิตบล็อกของเมือง Kyaikhtio และส่งออกยางแผ่นไปยังเมือง Kalotthot รวมทั้งการลงทุนโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา ณ เมือง Mawlamyine เพื่อส่งออกมายังประเทศไทย
 - การจัดทำความตกลงว่าด้วยการคุ้มครองการลงทุนระหว่างกัน ซึ่งนักธุรกิจไทยขนาดเล็ก/กลางสามารถขออนุมัติการลงทุนได้โดยตรงกับแม่ทัพภาคต่างๆ ของสหภาพพม่า แต่ถ้าเป็นโครงการขนาดใหญ่จะต้องขออนุมัติการลงทุนกับรัฐบาล
 - การขนส่งเส้นทาง ซึ่งองค์การคลังสินค้าได้เจรจาเพื่อร่วมธุรกิจกับ Hong Pang ซึ่งเป็นบริษัทหนึ่งในสองของชนกลุ่มน้อยว่าของสหภาพพม่าที่ได้รับสัมปทาน
- o โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregion – GMS) เริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2535 ภายใต้ความช่วยเหลือจากธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank-ADB)
- มีสมาชิก 6 ประเทศ คือ ไทย กัมพูชา สปป.ลาว พม่า เวียดนาม และมณฑลยูนนาน
 - เน้นความร่วมมือตามยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridor) ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมในพื้นที่ที่มีศักยภาพตามแนวมานคมเชื่อมโยงหลัก 3 แนว ได้แก่ 1) แนวเหนือ-ใต้ (North South Economic Corridor-NSEC) เชื่อมโยงไทย-พม่า/สปป. ลาว-จีน 2) แนวตะวันออก-ตะวันตก (East West Economic Corridor-EWEC) เชื่อมโยงพม่า-ไทย- สปป. ลาว-เวียดนาม และ 3)

¹⁹ ด่านศุลกากรมุกดาหาร <http://www.danmuk.com/OnStopService.html>

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

แนวตอนใต้ (Southern Economic Corridor- SEC) เชื่อมโยงระหว่างไทย-กัมพูชา-เวียดนาม ซึ่งทำให้มีการพัฒนาเส้นทางแม่สอด-เมียวดี-ปะอัน/ย่างกุ้ง-ท่าดอน

O ความร่วมมือตามข้อตกลงในปฏิญญาพูกาม (Bagan Declaration) ซึ่งส่งผลให้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัมพูชา สปป.ลาว พม่า และไทย (Economic Cooperation Strategy between Cambodia, Lao PDR, Myanmar and Thailand หรือ ECS) เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546

- มีความร่วมมือกันใน 5 สาขา คือ 1) การอำนวยความสะดวกการค้าการลงทุน 2) ความร่วมมือด้านเกษตรและอุตสาหกรรม 3) การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม 4) การท่องเที่ยว และ 5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- มีโครงการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมในภูมิภาคและการพัฒนาเมืองชายแดน
- กำหนดแนวทางการรับซื้อผลผลิตทางเกษตรในประเทศไทยและการรับซื้อจากสหภาพพม่า
- ประกาศเขตเศรษฐกิจชายแดนแม่สอด-เมียวดี โดยวางผังเมือง กำหนดพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม ระบบชุมชนเมือง และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น
- การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน ด้วยการปรับปรุงกฎระเบียบและมาตรการต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการนำเข้าและส่งออกสินค้า และจัดให้มี One Stop Services บริเวณชายแดน รวมทั้งจัดตั้ง ECS Business Council ระดับท้องถิ่น
- กำหนดมาตรการเพื่อผ่อนปรนให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในพื้นที่ คำนึงถึงประเภท จำนวน สัดส่วน และสาขาการผลิตที่จำเป็นต้องใช้แรงงานต่างด้าว และนำเข้าแรงงานโดยความตกลงระหว่าง G-to-G

O ความร่วมมือในระดับสองฝ่าย

- O ข้อตกลงทางการค้า (Trade Agreement) (2532)
- O จัดตั้งคณะกรรมการการค้าร่วม (Joint Trade Commission – JTC) (2533)
- O จัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือ (Joint Commission – JC) (2536)
- O ความตกลงการค้าชายแดนไทย-พม่า (2539)
- O ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างไทย – พม่า ที่เน้นเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน (2546)

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- ในส่วนของความช่วยเหลือทางการเงิน ไทยให้สหภาพพม่ากู้เงินแบบเงินผ่อนปรนเป็น Package²⁰ เพื่อใช้ในการพัฒนา 2 เส้นทาง คือ 1) ในระยะแรก เส้นทางเชิงเขา ตระนาวศรี – กอกะเรก – ปะอัน – ท่าตอน ระยะ 180 กม. และ 2) ในระยะต่อไป เส้นทางกอกะเรก – มุตอง – มะละหม่ง – ท่าตอน ระยะ 189 กม.²¹
- โครงการพัฒนาทวิภาคีภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS²² โดยพัฒนาเมืองคู่แฝด (Sister Cities) เพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจร่วมกัน โดยจังหวัดตากการทำ Contract Farming²³ กับสหภาพพม่า ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ทางด้านอำเภอแม่สอด—เมืองเมียวดีของสหภาพพม่า เพื่อแก้ปัญหาด้านสังคมและเป็นเครื่องมือในการลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคม และส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน สินค้าเกษตรในสหภาพพม่า มีเป้าหมายพัฒนาจังหวัดตากในฐานะพื้นที่จังหวัดนำร่องในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2550²⁴ โดยกำหนดพืชเศรษฐกิจเป้าหมาย²⁵ ที่ไทยและพม่าจะส่งเสริมร่วมกัน โดยการศึกษาโอกาสการลงทุนในพื้นที่ คุณภาพผลผลิต

²⁰ จากการประชุมระดับรัฐมนตรี 3 ฝ่าย (ไทย – พม่า – อินเดีย) ครั้งที่ 2 ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2546

²¹ กลุ่มงานยุทธศาสตร์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) รายงานความก้าวหน้าการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน จ.ตาก (เดือนธันวาคม 2548)

²² กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี – เจ้าพระยา – แม่น้ำโขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy) โดยมีประเทศสมาชิก กัมพูชา สปป.ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม ซึ่งเป็นความร่วมมือที่มีโครงการร่วมในประเทศสมาชิกหลายระดับขณะนี้โครงการพัฒนาภายใต้กรอบความร่วมมือดังกล่าวในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้มีความก้าวหน้าไปบ้างแล้ว

²³ โครงการส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้าการลงทุนสินค้าเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน (Contract Farming) เป็นโครงการภายใต้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบประเทศอาเซียน คือ กัมพูชา สปป.ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้า การลงทุนสินค้าเกษตร ทั้งการผลิตและการตลาด เป็นการส่งเสริมอาชีพ ยกระดับความเป็นอยู่ที่ดีให้กับประชาชนร่วมกัน

²⁴ ในปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป มีเป้าหมายที่จะขยายพื้นที่ไปยังจังหวัดชายแดนอื่น

²⁵ 1. พืชไร่เศรษฐกิจ 10 ชนิด ได้แก่ ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ละหุ่ง ข้าวโพดหวาน มันฝรั่ง มะม่วงหิมพานต์ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทุเรียน ลิ้นจี่ และกล้วยน้ำว้า เนื่องจากมีความเหมาะสมในการย้ายฐานการลงทุน ต้องใช้แรงงานในการเก็บเกี่ยวจำนวนมากและเป็นพืชที่ต้องนำเข้าจากประเทศที่ 3 โดยรัฐบาลจะยกเว้นภาษีนำเข้าภายใต้กรอบ AISP

2. พืชพลังงาน ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง อ้อย

ที่มา: สำนักงานจังหวัดตาก. โครงการ Contract Farming จังหวัดตาก <http://www.tak.co.th>

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และรูปแบบการจัดทำมาตรการผ่อนปรน ประสานภาคเอกชน
เข้าลงทุนเพื่อให้สามารถใช้สิทธิยกเว้นภาษีศุลกากร อย่างไรก็ดี การดำเนินงานตั้งแต่
ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ยังประสบปัญหาและอุปสรรคในระดับภูมิภาคโดยเฉพาะ
เหตุการณ์การปิดด่านกะทันหันของประเทศพม่าบริเวณแนวชายแดน

- O ไทยและสหภาพพม่าร่วมมือกันตามความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามแดนในอนุ
ภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS: Cross Border Transport Agreement) ด้วยการจัดให้มี
โครงการพัฒนาหลายโครงการ อาทิเช่น ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่ม
ประเทศ GMS ที่ได้ดำเนินงานส่งเสริมการตลาด Six Countries One Destination
อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างประเทศในรูปของ Package
Tour และการท่องเที่ยวตามแนวพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ 3 แนวหลัก (ได้มีการศึกษา
แนวทางการดำเนินงาน GMS VISA โดยความช่วยเหลือจาก ADB แล้ว) อีกทั้งยังได้
จัดสร้างระบบเคเบิลใยแก้วตามโครงการ Telecommunications Backbone Project
โดยบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในเส้นทางต้นทางจังหวัดพิจิตร -
อำเภอแม่สอด - Mawlamyine ของสหภาพพม่า
- O ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยกับหอการค้าและสภา
อุตสาหกรรมสหภาพพม่า (2538)

ภาพที่ 9 แสดงเส้นทางเชื่อมโยงสำคัญ

ที่มา: กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

(4) รูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตาก²⁶

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตากเป็นผลสืบเนื่องมาจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2545 ได้ให้ความเห็นชอบกรอบแผนปฏิบัติการพัฒนาเมืองชายแดนหลักโดยกำหนดอำเภอแม่สอดเป็น 1 ใน 13 เมืองที่ได้รับการพัฒนาภายในระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ.2542-2551) ตามข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ร่วมกับ ADB และกรมโยธาธิการจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการพัฒนาเมืองชายแดน

นอกจากนั้น กระทรวงอุตสาหกรรมได้มีผลการศึกษาเมื่อปี พ.ศ.2543 ถึงความเป็นไปได้ที่จะจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ประกอบกับผลการประชุมเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2547 ซึ่งสำนักงานจังหวัดตากร่วมกับหน่วยราชการภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่น และสศช. ได้ข้อสรุปว่าให้ผลักดันการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดนที่จังหวัดตาก เพื่อเป็นฐานผลิตหลักตามแนวเศรษฐกิจเชื่อมโยงตะวันออก-ตะวันตกภายใต้กรอบ GMS และกำหนดเป็นพื้นที่พัฒนานำร่องในลักษณะเมืองคู่แฝดระหว่างไทย-พม่า (อำเภอแม่สอด-เมียวดี) จึงทำให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจที่แม่สอดเริ่มมีความชัดเจนขึ้น

หลังจากนั้น “คณะกรรมการพิจารณาแนวทางการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน” ได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ 3/2547 เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดตาก และให้จัดทำแผนปฏิบัติการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาประกาศเขตเศรษฐกิจชายแดน

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ให้ความเห็นชอบแนวทางการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน โดยมีสาระสำคัญ คือ

- ▶ ประกาศเขตเศรษฐกิจครอบคลุม 3 อำเภอ คือ อำเภอแม่สอด พบพระ และ แม่ระมาด โดยให้อำเภอแม่สอดพัฒนาเป็นเขตการลงทุนด้านอุตสาหกรรม การค้าและท่องเที่ยว ส่วนอำเภอพบพระและแม่ระมาดให้พัฒนาการผลิตด้านเกษตรและอุตสาหกรรม เชื่อมโยงกับอำเภอแม่สอด
- ▶ กำหนดสิทธิประโยชน์สูงสุดตามกฎหมายที่มีในปัจจุบัน โดยระยะแรกกำหนดให้นักลงทุนได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุดตามกฎหมาย 3 ฉบับ คือ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) กรมศุลกากรและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (สกท.) เพื่อจัดให้มีเขตนิคมอุตสาหกรรมทั่วไป (กฎหมาย กนอ.) ที่ได้รับสิทธิ

²⁶ กลุ่มงานยุทธศาสตร์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) รายงานความก้าวหน้าการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน จ.ตาก (เดือนธันวาคม 2548)

► ยกร่างกฎหมายเฉพาะให้สามารถจัดตั้งองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการบริหารจัดการเบ็ดเสร็จในระยะเวลา และจัดตั้งองค์การบริหารโครงการในรูปแบบคณะกรรมการ 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ ประกอบด้วยคณะกรรมการพิจารณาแนวทางการจัดตั้งและบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจ ระดับเขตเศรษฐกิจ ประกอบด้วยคณะกรรมการระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัด CEO เป็นประธาน และระดับนิคมอุตสาหกรรม ประกอบด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 10 แสดงพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตาก

ที่มา: สำนักพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ <http://www.nedsi.kku.ac.th/seminar/Present-Director.pdf>

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

การดำเนินการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน ซึ่ง สนช. กำหนดกรอบไว้มีดังนี้

■ ระยะสั้น (พ.ศ. 2547-2549):

- ประกาศเขตเศรษฐกิจชายแดน พัฒนาเมืองและโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถสนับสนุนการย้ายฐานการลงทุนในประเทศเข้าสู่พื้นที่ชายแดนฝั่งไทย ด้วยการจัดวางผังเมืองเพื่อกำหนดพื้นที่รองรับการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบคมนาคมเชื่อมโยงเพื่อนบ้าน ตลอดจนพัฒนาแผนสนับสนุนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และสิ่งแวดล้อม
- สนับสนุนสภาพพม่าให้พัฒนาด้านเกษตรโดยเฉพาะการทำ Contract Farming ชายแดนเพื่อเป็นฐานวัตถุดิบให้ไทย
- ดำเนินโครงการเร่งรัดหลายโครงการโดยเฉพาะด้านผังเมือง²⁷ โครงการเตรียมรองรับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม²⁸ และด้านสังคมสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- สนับสนุนการลงทุนร่วมของเอกชนทั้งสองประเทศในการพัฒนาธุรกิจเกี่ยวเนื่องเกษตรในฝั่งพม่า
- มอบหมายให้กระทรวงแรงงานโดยคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กปร.) เป็นผู้พิจารณาดำเนินโครงการด้านแรงงานต่างด้าว
- มอบหมายสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณาแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ดูแล โครงการก่อสร้างโรงคัดแยกขยะและโรงหมักปุ๋ยจากขยะในพื้นที่เทศบาลเมืองอำเภอแม่สอด ซึ่งให้เป็นกรณีเร่งด่วน
- ปี พ.ศ.2548 รัฐบาลได้อนุมัติงบกลางดำเนินงานเบื้องต้นหลายโครงการ²⁹ คือ
 - โครงการศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้น โครงการพัฒนาท่าอากาศยานแม่สอด โดยกรมการขนส่งทางอากาศ

²⁷ กำหนด Zoning การใช้ที่ดินก่อนกำหนดกิจกรรมการพัฒนา และจัดทำผังเฉพาะชุมชนแม่ระมาดและแม่จะเรอ <http://www.ftawatch.org/news/view.php?id=1801> เมื่อ 12/01/2548

²⁸ ปรับปรุงขยายระบบประปา อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ อำเภอแม่ระมาด และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เชื่อมโยงหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP

²⁹ ในปี พ.ศ. 2548 – 2549 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่จังหวัดตาก ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลโดย อนุมัติงบประมาณเพื่อพัฒนาพื้นที่และพัฒนาแผนสนับสนุน ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน ทั้งสิ้น 508.29 ล้านบาท จำนวนทั้งสิ้น 27 โครงการ รายงานความก้าวหน้า การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน จ.ตาก กลุ่มงานยุทธศาสตร์เศรษฐกิจระหว่างประเทศสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ธันวาคม 2548

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานชุมชนและเตรียมความพร้อมเมือง โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมเทศบาลเมืองแม่สอดและอำเภอแม่ระมาด โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- โครงการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งสถานีขนส่งสินค้าอำเภอแม่สอด โดยกรมการขนส่งทางบก โครงการพัฒนาศนามบินอำเภอแม่สอด โครงการก่อสร้างสถานีขนส่งผู้โดยสาร และโครงการจัดตั้งศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า
- โครงการวางผังเมืองรวมและผังเฉพาะชุมชนชายแดน โดยสำนักงานโยธาธิการและผังเมือง/กรมโยธาธิการและผังเมือง กำหนดพื้นที่ทั้ง 3 อำเภอ เป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนไว้ในผังเมืองรวมจังหวัด ได้แก่ ผังเมืองรวมอำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาดและอำเภอพบพระ และกำหนดผังเฉพาะชุมชน ซึ่งดำเนินแล้วเสร็จ 3 แห่ง คือ ชุมชนชายแดนอำเภอแม่สอด ชุมชนชายแดนพบพระ และชุมชนชายแดน แม่ระมาด³⁰
- โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหลัก (เส้นทางเมียวดี – ท่าตอน และโครงการขยายถนน 4 ช่องจราจร จังหวัดตาก-อำเภอแม่สอด)

■ ระยะยาว (พ.ศ. 2550-2557):

- พัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเต็มรูปแบบ เชื่อมโยงการผลิตกับเมืองเมียวดี และเป็นฐานการผลิตใน GMS กระตุ้นให้เกิดการลงทุน การค้า การท่องเที่ยวและการจ้างงานในพื้นที่ชายแดนของทั้งสองประเทศ

(5) กฎหมายและมาตรการสนับสนุน³¹

ยังไม่มีกฎหมายรูปแบบเฉพาะเพื่อใช้ในระยะยาว โดยอยู่ในระหว่างกำลังศึกษา

อย่างไรก็ตาม จากแผนการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดตาก ได้กำหนดให้มีการศึกษาถึงรูปแบบของกฎหมายในการจัดตั้งเขตฯ และกำหนดมาตรการสนับสนุนหลายประการ ได้แก่

- จัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการทั้งในระดับปฏิบัติการและระดับบริหาร

³⁰ กลุ่มงานยุทธศาสตร์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) “รายงานความก้าวหน้าการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน จ.ตาก” เดือนธันวาคม 2548 www.nesdb.go.th/

³¹ สรุปจากเอกสารของสำนักงานพื้นที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดตาก (www.nesdb.go.th)

โครงการศึกษายุทธ์ศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- การอำนวยความสะดวกในการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุน
- ปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนและคุ้มครองการลงทุน
- จัดตั้ง One-Stop Services บริเวณชายแดน ในนิคมอุตสาหกรรมชายแดนเพื่อให้บริการตรวจปล่อยสินค้านำเข้า-ส่งออกให้เป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว การเข้า-ออกแรงงานนักท่องเที่ยวและประชาชนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมอบอำนาจหน่วยงานสังกัดในพื้นที่ร่วมดำเนินการกับกรมศุลกากร
- การอำนวยความสะดวกด้านธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ - จัดทำมาตรการอำนวยความสะดวกธุรกรรมเงินตราต่างประเทศบริเวณชายแดน
- การผ่อนปรนการใช้แรงงานต่างด้าวในเขตฯ - ให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในลักษณะมาเข้า-กลับเย็นหรือทำงานตามฤดูกาลได้ โดยใช้เอกสารอื่นแทนหนังสือเดินทางเข้ามาทำงานและให้ด่านตรวจคนเข้าเมืองชายแดนออกวีซ่าให้ (มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนอนุญาตแรงงานต่างด้าวทำงานได้ตามความเหมาะสมของพื้นที่ แต่ต้องมีการเจรจากำหนดข้อตกลงข้ามแดนเพื่อการทำงานภายใต้บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงานซึ่งไทยและสหภาพพม่าได้ลงนามร่วมกันไว้แล้ว)
- มาตรการผ่อนคลายข้อจำกัดของกฎระเบียบต่างๆ ของไทย ด้วยการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในลักษณะทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อร่วมกันปรับปรุงกฎระเบียบการค้าชายแดนให้เอื้อต่อการค้าการลงทุนมากขึ้น ในระยะสั้นเร่งเจรจาด้านการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารผ่านแดน การลดขั้นตอนพิธีการทางศุลกากร การจัดทำเอกสารทั้งสองประเทศให้เป็นมาตรฐาน โดยผลักดันผ่านกรอบความร่วมมือ GMS และ ECS
- ดำเนินนโยบายระหว่างประเทศในโครงการเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจชายแดนร่วมแม่สอด – เมียวดี โดยร่วมกันกำหนดขอบเขตพื้นที่และกิจกรรมที่มีศักยภาพเชื่อมโยงการผลิตร่วมกัน รวมทั้งด้านการประชาสัมพันธ์ การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและเผยแพร่ความพร้อมโครงการ
- จัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องลดขั้นตอนการตรวจวิเคราะห์สินค้า ด้วยการขยายผลในลักษณะ Single Stop Inspection โดยมีสาระสำคัญ คือ
 - พัฒนา Integrated Services on line เชื่อมโยงข้อมูลผ่านระบบ IT เพื่ออำนวยความสะดวก การขอใบอนุญาตล่วงหน้าการนำเข้าและส่งออกสินค้า
 - การจัดตั้ง Integrated Office โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดในพื้นที่เข้าร่วมปฏิบัติงานกับนายด่านศุลกากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเทคนิคการตรวจวิเคราะห์ ตลอดจนการปรับปรุงกลไกบริหารจัดการ

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

(6) สิทธิประโยชน์สำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตาก³²

สิทธิประโยชน์ที่กำหนดไว้สำหรับเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดตาก เป็นลักษณะ Incentive Package ซึ่งให้ทั้งสิทธิประโยชน์ด้านภาษีและไม่ใช่ภาษี โดยในระยะแรกก่อนมีกฎหมายเฉพาะ กำหนดให้นักลงทุนได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุดตามกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2543 ว่าด้วยเขตปลอดอากร และประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 1/2543 เรื่องนโยบายและหลักเกณฑ์ส่งเสริมการลงทุน เขต 3 และการให้บริการของภาครัฐเป็นกรณีพิเศษ ดังนี้

- กำหนดให้เขตนิคมอุตสาหกรรมได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีและอากร³³ ดังนี้
 - ภาษีเงินได้นิติบุคคล - ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ 8 ปี นำขาดทุนไปหักออกจากกำไรสุทธิภายหลังได้รับการยกเว้นภาษี 5 ปี ไม่นำเงินปันผลมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษี 8 ปี ลดหย่อนภาษีเงินได้ 5 ปี หักค่าขนส่ง/ประปา/ไฟฟ้าจากกำไรสุทธิ 2 เท่า 10 ปี
 - อากรขาเข้า - ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักรวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศสำหรับการผลิตในเขตประกอบการ และยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับของที่นำเข้ามาเพื่อส่งกลับออกไป และหากนำเข้าของในประเทศให้ยกเว้นอากรหรือคืนเงินอากรเช่นเดียวกับการส่งออกนอกประเทศ
 - อากรขาออก - ได้รับยกเว้นอากรขาออกสำหรับสิ่งที่ผลิตส่งออกและหากส่งออกหรือจำหน่ายในประเทศให้ดำเนินการเหมือนเป็นการนำเข้าสิ่งของมาในประเทศ
 - ภาษีอื่นๆ - ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีสรรพสามิต ทั้งขาเข้าและออกสำหรับเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ และเครื่องใช้ ที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตสินค้า และของที่ใช้ในการสร้างประกอบหรือติดตั้งเป็นโรงงาน หรืออาคารในเขตอุตสาหกรรม และยกเว้นภาษีสุรา การปิดแสดมป์และค่าธรรมเนียมดังกล่าว สำหรับการนำเข้าและการผลิตของที่กระทำในเขต SBEZ

³² กลุ่มงานยุทธศาสตร์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) รายงานความก้าวหน้าการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน จ.ตาก (เดือนธันวาคม 2548)

³³ คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ในสิทธิด้านภาษีนำเข้า-ส่งออกแบบเขตปลอดอากร (Free Zone) ของกรมศุลกากร

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- ผู้ประกอบการไม่ต้องแจ้ง/ขออนุญาตประกอบกิจการโรงงานที่กรมโรงงานแต่สามารถกระทำได้ในเขตนิคมอุตสาหกรรม
- ผู้ประกอบการสามารถนำเข้าช่างฝีมือและผู้ชำนาญ/บุคคลในอุปการะและให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานได้
- ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ทั้งที่เป็นคนไทยและคนต่างด้าว อาจได้รับอนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินตามที่ดินคณะกรรมการนิคมอุตสาหกรรมเห็นสมควร
- ด้านการค้า นักลงทุนสามารถจัดตั้ง ICD คลังสินค้าทัณฑ์บน โดยได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีนำเข้า-ส่งออกแบบเขต Free Zone ของกรมศุลกากร ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 8 ทวิ ว่าด้วยคลังสินค้าทัณฑ์บนและร้านค้าปลอดอากร
- ได้รับสิทธิประโยชน์อื่นที่ไม่ใช่ภาษี เช่น การนำเข้า-ส่งออก เงินตราต่างประเทศ การนำเข้าช่างฝีมือ การให้คนต่างด้าวทำงาน และการให้สิทธิการใช้ที่ดินภายในเขตฯ
- การให้บริการภาครัฐเป็นกรณีพิเศษ โดยเฉพาะในนิคมอุตสาหกรรมเพื่อลดต้นทุนและเวลาของผู้ประกอบการ รวมถึงการจัดตั้งศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จในเขตฯ ให้ครอบคลุมกระบวนการตั้งแต่การอนุมัติจัดตั้ง จนถึงการผลิตและส่งออกให้เสร็จสิ้นภายในแห่งเดียว สามารถระบุระยะเวลาในการให้บริการที่แน่นอนได้ โดยให้บริการเกี่ยวกับการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและด้านอื่นๆ ด้วย
- การได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านธุรกรรมเงินตราต่างประเทศและด้านอื่นๆ

(7) ศักยภาพของจังหวัดตากในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

จังหวัดตากมีจุดแข็งและจุดอ่อน รวมทั้งมีโอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษหลายประการดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

- มีโครงการพัฒนาเพื่อรองรับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตาก และเป็นโครงการที่มีความสอดคล้องกับกรอบความตกลงเขตการค้าเสรี BIMSTEC ที่ไทยและสหภาพพม่าเป็นสมาชิกด้วย³⁴

³⁴ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ไทยและสหภาพพม่าเป็นสมาชิกความตกลงเขตการค้าเสรี BIMSTEC ซึ่งมีประเทศสมาชิก 7 ประเทศ ได้แก่ ภูฏาน อินเดีย พม่า เนปาล ศรีลังกา ไทย บังกลาเทศ

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- ประเทศสมาชิก BIMSTEC มีพื้นที่ที่ติดต่อกัน มีความร่วมมือด้านคมนาคมในการสร้างถนนเชื่อมโยงกัน คือ ไทย-สหภาพพม่า-อินเดีย และไทย-สหภาพพม่า-บังกลาเทศ และความร่วมมือในการพัฒนาการเดินเรือเลียบชายฝั่งระหว่างสมาชิกในอ่าวเบงกอลและมหาสมุทรอินเดีย หากการดำเนินการจัดตั้งเขตฯ สำเร็จ จะสามารถส่งเสริมการค้าในกลุ่มสมาชิก BIMSTEC ได้เป็นอย่างดี³⁵
- จังหวัดตากมีทำเลที่ตั้งเป็นประตูเศรษฐกิจสู่พม่าที่มีระยะทางใกล้มากโดยอยู่ใกล้กันท่าเรือร่างกุ้ง เมาะละเหม่ง และเป็นศูนย์กลางหลักของภาคเหนือตอนล่างกับภาคเหนือตอนบน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่โดยรอบในด้านเศรษฐกิจ ตามโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (Greater Mekong Subregional: GMS) และพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) โดยเฉพาะกับกลุ่มจังหวัดสี่แยกอินโดจีน ซึ่งเป็นกลุ่มพื้นที่ที่มีความได้เปรียบทางด้านที่ตั้ง เพราะเป็นจุดตัดของเส้นทางแนวตะวันออก-ตะวันตก และแนวเหนือ-ใต้ ที่สามารถอำนวยความสะดวกทางด้านคมนาคมขนส่งต่อไปยังภาคต่างๆ ในประเทศ และประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งช่วยกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจทั้งด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างกันมากยิ่งขึ้น
- จังหวัดตากมีศักยภาพด้านเศรษฐกิจภายในของจังหวัด โดยเฉพาะที่อำเภอแม่สอดเป็นแหล่งลงทุนอุตสาหกรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคเหนือ มีฐานอุตสาหกรรมดั้งเดิมหลายชนิดที่สามารถพัฒนาเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมของภาคเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดอื่นและประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขง มีการลงทุนในโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ต้องใช้แรงงาน ได้แก่ สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป อาหารกระป๋อง เครื่องเรือน และเฟอร์นิเจอร์จากไม้ อัญมณี และเครื่องประดับ เป็นต้น และมีอุตสาหกรรมบริการที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ได้แก่ โรงแรม ฟันสี ตู้ซ่อมรถ เป็นต้น
- จังหวัดตากมีทรัพยากรธรรมชาติและผลิตผลทางการเกษตรมากมายหลายชนิดที่จะนำมาเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมอย่างเพียงพอ รวมทั้งมีเขื่อนภูมิพลเป็นแหล่งผลิตพลังงานไฟฟ้าสำคัญของประเทศ

³⁵ ภายใต้กรอบความตกลง BIMSTEC จะทำให้ประเทศสมาชิกต้องปรับกฎเกณฑ์ให้สอดคล้องกันเป็น

มาตรฐานเดียวกัน เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกทางการค้าและช่วยลดต้นทุนการขนส่ง เช่น กฎเกณฑ์/

มาตรฐานด้านคุณภาพสินค้าหรือบริการ หรือด้านระเบียบพิธีการศุลกากร เป็นต้น

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- จังหวัดตากมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวที่กระจายตัวตามสภาพภูมิศาสตร์ โดยบริเวณฝั่งตะวันตกของจังหวัดตากมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่เป็นน้ำตกอยู่เป็นจำนวนมาก โดยน้ำตกที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกว้างขวาง ได้แก่ น้ำตกทีลอซู ส่วนบริเวณฝั่งตะวันออก มีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขามีแม่น้ำปิงไหลผ่านเมือง มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ เขื่อนภูมิพล อุทยานแห่งชาติลานสาง เป็นต้น อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีต่างๆ ที่หลากหลาย ซึ่งสามารถพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวนานาชาติสู่ประเทศสหภาพพม่า และประเทศในแถบเอเชียใต้ได้
- ประชากรมีความหลากหลายของเชื้อชาติ โดยมีเชื้อชาติที่สำคัญ ได้แก่ ไทยใหญ่ พม่า จีน ไทยลัณนา มุสลิม ชิกข์ ฮินดู และชาวไทยภูเขา ซึ่งผสมผสานขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลาย
- อำเภอแม่สอดเป็นศูนย์กลางการคมนาคมที่สำคัญ โดยเส้นทางการคมนาคมสามารถเชื่อมโยงระหว่างแม่สอดกับกรุงเทพฯ ได้โดยสะดวก และมีสะพานมิตรภาพไทย - สหภาพพม่า ข้ามแม่น้ำเมยเชื่อมอำเภอแม่สอด (ไทย)-เมืองเมียวดี (สหภาพพม่า) และมีสนามบินตั้งอยู่ห่างจากเขตสุภาภิบาลท่าสายลวดเพียงประมาณ 2 กิโลเมตร มีเที่ยวบินระหว่างแม่สอด-เชียงใหม่ และแม่สอด-กรุงเทพฯ
- อำเภอแม่สอดเป็นจุดท่องเที่ยวสำคัญและมีชื่อเสียง โดยนักท่องเที่ยวจะเดินทางไปเที่ยวเพื่อซื้อสินค้าในบริเวณจุดชายแดน (ริมเมย) หรือข้ามไปเที่ยวยังเมืองเมียวดีของสหภาพพม่า ทั้งยังมีโรงแรมไว้รองรับบริการซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี
- แม่สอดเป็นตลาดการค้าขนาดใหญ่ที่ไทยสามารถส่งออกสินค้าผ่านไปยังประเทศเพื่อนบ้านโดยผ่านเมืองเมียวดีของสหภาพพม่าไปกรุงย่างกุ้ง และเชื่อมต่อไปยังกลุ่มประเทศเอเชียใต้ เช่น อินเดีย บังคลาเทศ เนปาล และภูฏาน ได้โดยสะดวก
- อำเภอแม่สอดเป็นแหล่งวัตถุดิบทางการเกษตรและอุตสาหกรรมที่สำคัญ ตลอดจนมีแรงงานจำนวนมาก ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี

จุดอ่อน (Weakness)

- ระบบโครงสร้างพื้นฐานยังมีความอ่อนแอและขาดประสิทธิภาพ เช่น ถนนสายรองที่เชื่อมต่อจากถนนสายหลักเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ระบบประปา ไฟฟ้า ระบบกำจัดขยะ และระบบกักน้ำเสีย รวมทั้งระบบชลประทานมีข้อบ่งชี้ไม่พอเพียงกับความต้องการ

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- การใช้ที่ดินมีการขยายตัวไปตามถนนสายสำคัญของอำเภอแม่สอด เนื่องจากมีแรงงานสหภาพพม่าอพยพเข้ามาใช้แรงงานในโรงงานเป็นจำนวนมาก
- พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่ราบสูง มีพื้นที่ราบในการทำเกษตรค่อนข้างน้อยและมีปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน มีการบุกรุกพื้นที่ป่าและที่ดินเพื่อใช้ประกอบอาชีพ
- เส้นทางขนส่งสินค้าในเขตสหภาพพม่ายังไม่สะดวก
- ทรัพยากรมนุษย์ยังมีระดับการศึกษาเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ
- แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไม่ค่อยมีการพัฒนา การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวยังขาดการบูรณาการ
- ระเบียบ กฎหมายไม่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้าไปลงทุนเพื่อพัฒนาในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ทางการเมืองของสหภาพพม่า โดยเฉพาะการปิด – เปิดด่านชายแดนและกฎระเบียบการค้าชายแดนระหว่างไทย – สหภาพพม่า ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการค้าชายแดนของจังหวัด
- การปราบปรามกองกำลังชนกลุ่มน้อยบริเวณตามแนวชายแดนของรัฐบาลสหภาพพม่า ส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดน และการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก
- มีปัญหาด้านความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน มีการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ผู้หนีภัยการสู้รบจากสหภาพพม่าในพื้นที่พักพิงฯ มีจำนวนมากขึ้นและมีการลักลอบออกนอกพื้นที่ไปทำงาน ตลอดจนการก่ออาชญากรรมและเป็นพาหนะนำโรคติดต่อที่ร้ายแรง
- ปัญหายาเสพติดมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับสหภาพพม่า ซึ่งเป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติดเข้าสู่พื้นที่ชั้นในของประเทศยากต่อการควบคุมสกัดกั้น³⁶
- พื้นที่อำเภอชายฝั่งตะวันตกยังขาดการจัดการผังเมืองที่ทันสมัยและขาดประสิทธิภาพ
- ขาดแคลนแรงงานฝีมือที่มีทักษะ รวมทั้งแรงงานบางประเภทที่เป็นแรงงานพม่าผิดกฎหมายซึ่งเป็นแรงงานหลักในพื้นที่ (โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอแม่สอด)
- มีพื้นที่ชนบทที่ห่างไกลและชุมชนบนพื้นที่สูง ทำให้การให้บริการของรัฐไม่ทั่วถึง จึงเกิดปัญหาด้านคุณภาพชีวิตในบางพื้นที่

³⁶ สำนักงานจังหวัดตาก"เอกสารวิจัยทัศนและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก ปี พ.ศ.2548"

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

โอกาส (Opportunities)

- การจัดตั้งเขตฯ ที่อำเภอแม่สอดจะช่วยกระจายการพัฒนาจากจังหวัดตากไปยังภูมิภาคอื่นที่มีความเจริญน้อยกว่า เป็นการกระจายอุตสาหกรรมออกจากบริเวณที่มีการกระจุกตัวและก่อปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เดิม ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานในพื้นที่ให้ดีขึ้น
- อำเภอแม่สอด มีศักยภาพในการจัดตั้งเขตฯ เพราะมีพื้นที่ติดต่อสหภาพพม่าที่เมืองเมียวดี และใกล้กับเมืองสำคัญคือ มัณฑะเลย์ ตองกี้ และยังได้รับประโยชน์จากการพัฒนาจังหวัดตามโครงการ ECS ประกอบกับการจัดทำระบบ One Stop Service ซึ่งเป็นโครงการนำร่องของด่านศุลกากรแม่สอด
- เป็นโอกาสในการดึงดูดการลงทุนจากแหล่งทุนในประเทศและต่างประเทศ และรวมกลุ่มอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมต่อเนื่องให้อยู่ในบริเวณเดียวกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความสะดวกในการควบคุมดูแลด้านแรงงานและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยรวม
- การจัดตั้งเขตฯ พร้อมกับการพัฒนาโครงข่ายเส้นทางคมนาคมเข้าสู่สหภาพพม่า และประเทศในเอเชียใต้ได้ จะเป็นโอกาสให้สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นวงรอบตามแนวชายแดนด้านตะวันตก และแนวเส้นทางตะวันออก – ตะวันตก (East – West Corridor) อีกทั้งยังสามารถสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตด้านอุตสาหกรรมคมนาคมทางบกและอุตสาหกรรมด้านการกระจายสินค้า (Logistic Industry) และยังสามารถพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนคู่แฝด
- แม่สอด-เมียวดี ภาคเอกชนมีความเข้มแข็งและพร้อมที่จะร่วมมือในการดำเนินโครงการ รวมทั้งมีสัมพันธที่ดีกับรัฐบาลพม่า
- สามารถพัฒนาฐานการผลิตเดิมทางด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวให้มีศักยภาพที่สูงขึ้นเพื่อตอบสนองตลาดและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนเชื่อมโยงสู่ประเทศ เพื่อนบ้าน เพื่อตอบสนองทั้งทางด้านการผลิต (Supply Side) และด้านการบริโภค (Demand Side)
- จากผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและหอการค้าไทย ปรากฏว่าในภาพรวมโอกาสการลงทุนของไทยในสหภาพพม่ามีมากโดยพิจารณาจากปัจจัยดังต่อไปนี้³⁷

³⁷ ธนาคารแห่งประเทศไทย http://www.utccboi.com/myanmar/re1_1_78.htm

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- สหภาพพม่าเป็นตลาดขนาดใหญ่ ทำให้มีความต้องการบริโภคสินค้ามากตามไปด้วย โดยเฉพาะสินค้าทุนเพื่อการก่อสร้าง และสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งจะส่งผลต่อความต้องการเงินตราต่างประเทศของสหภาพพม่าอย่างมาก
- มาตรฐานระบบตลาดภายในสหภาพพม่ายังไม่สูงมาก ทำให้ต้นทุนด้านการตลาดของผู้ประกอบการต่ำ
- หากสถานการณ์ชายแดนไทย – สหภาพพม่า มีแนวโน้มที่ดีขึ้น จะช่วยให้การลงทุนของไทยในสหภาพพม่ามีโอกาสเป็นไปได้สูง อีกทั้งยังส่งผลดีต่อการลงทุนของไทยที่เน้นการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค เพื่อการขายในสหภาพพม่า เพื่อใช้ทรัพยากรธรรมชาติในสหภาพพม่า หรือเพื่อการผลิตเพื่อการส่งออก
- การลงทุนจากต่างประเทศภายในสหภาพพม่ามีระดับต่ำ เนื่องจากนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศตะวันตกที่มีต่อปัญหาการเมืองภายในของสหภาพพม่า
- สหภาพพม่าอยู่ท่ามกลางกลุ่มประเทศอาเซียนและเอเชีย สามารถเป็นศูนย์กลางและเป็นทางผ่านไปยังประเทศจีน อินเดีย บังคลาเทศ และสปป.ลาว เป็นโอกาสให้ไทยกระจายสินค้าไปสู่ประเทศที่สามและเอเชียได้ต่อไปได้ หากมีการพัฒนาเส้นทางถนนจากเมืองเมียวดี และหากจะมีการพัฒนาจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนขึ้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตากก็จะกลายเป็นประตูเศรษฐกิจที่สำคัญ
- จังหวัดตากมีทรัพยากรที่สามารถนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตจำนวนมาก และมีราคาถูก โดยเฉพาะที่ดินเหมาะแก่การเป็นฐานการผลิตเพื่อการส่งออก
- สหภาพพม่ามีชายแดนติดกับประเทศไทย และยังสามารถขนส่งทางน้ำได้ตลอดปี ทำให้ต้นทุนการขนส่งต่ำกว่าประเทศอื่น ประกอบกับอัตราค่าจ้างภายในสหภาพพม่าอยู่ในระดับต่ำที่สุดในอาเซียน มีแรงงานระดับปริญญาตรี (ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ไม่มีประสบการณ์ ต้องนำมาฝึกฝน) แต่ไม่มีปัญหาด้านการเรียกร้องของกลุ่มผู้ใช้แรงงานเนื่องจากไม่มีสหภาพแรงงาน จึงเป็นโอกาสของนักลงทุนที่จะมีต้นทุนต่ำและมีแรงงานใช้ในราคาถูกไม่มีปัญหา
- สินค้าไทยทั้งจากการส่งออกและที่ได้ผลิตในสหภาพพม่า ยังเป็นที่นิยมต้องการของประชาชนชาวพม่าอยู่มาก เนื่องจากยังขาดแคลนไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากร
- ด้วยศักยภาพด้านเศรษฐกิจภายในของจังหวัดตากดังกล่าว การพัฒนาจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จะช่วยกระจายการพัฒนาจากจังหวัดตากไปยังภูมิภาคอื่นที่

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

มีความเจริญน้อยกว่า เป็นการกระจายอุตสาหกรรมออกจากบริเวณที่มีการกระจุกตัว และก่อปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เดิม ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานในพื้นที่ให้ดีขึ้น เป็นการดึงดูดการลงทุนจากแหล่งทุนในประเทศและต่างประเทศ และรวมกลุ่มอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมต่อเนื่องให้อยู่ในบริเวณเดียวกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความสะดวกในการควบคุมดูแลด้านแรงงานและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยรวม

อุปสรรค (Threats)³⁸

- ความตกลงสินค้าผ่านแดนซึ่งไทยและสหภาพพม่าลงนามแล้วบางฉบับ ยังไม่มีผลในทางปฏิบัติจริง
- ความตกลงร่วมมือพัฒนาเส้นทางคมนาคมไทย-สหภาพพม่า ยังไม่มีผลสำหรับสหภาพพม่า เพราะถนนระดับอนุภาคที่เชื่อมต่อไปสหภาพพม่ายังไม่ทำการก่อสร้าง
- ทั้งไทยและสหภาพพม่ายังมีมาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศอยู่มาก อีกทั้งด้านชายแดนและกฎระเบียบการค้าชายแดนที่ยังไม่เอื้อต่อการค้าชายแดนมากนัก
- ยังมีความเสี่ยงทางการเมือง ความมั่นคง และการคุ้มครองการลงทุน รวมทั้งความไม่แน่นอนของสถานการณ์ทางการเมืองของสหภาพพม่าโดยเฉพาะการเปิด-ปิดด่านชายแดน

มีอุปสรรคภายในจังหวัดตาก เพราะโครงการต่างๆ ยังไม่สำเร็จตามแผนปฏิบัติการ ขาดความชัดเจนของรายละเอียดที่จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จ และมีโครงการที่เป็นลักษณะงานปกติของหน่วยงาน ซึ่งมีผลน้อยต่อการเชื่อมโยงกับประเด็นยุทธศาสตร์ เช่น การอำนวยความสะดวกแก่ผู้เดินทาง การบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น

³⁸ กิตติ ลิ้มสกุล และพุทธกาล รัชกร ที่ปรึกษา สำนักงาน ก.พ.ร. “ยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศและชายแดน” เอกสารประกอบการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาผู้นำการบริหารการเปลี่ยนแปลง (CEO Retreat)

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

(7) ความคิดเห็นของกลุ่มผลประโยชน์ (Stake Holder)

- การจัดตั้งเขตฯ จะช่วยให้มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น เกิดตลาดการค้า และเป็นประตูส่งผ่านสินค้าไปยังประเทศติดต่อกันที่มีเขตแดนต่อเนื่องกัน และเกิดภาวะการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นการเชื่อมโยงฐานเศรษฐกิจชุมชน (OTOP) สู่ตลาดระดับภาคและระหว่างประเทศ รวมทั้งช่วยสร้างงานให้กับประชาชนในพื้นที่
- ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วม ยังขาดความรู้ เมื่อพูดถึงเขตอุตสาหกรรม หรือเขตการค้า ประชาชนไม่เข้าใจ การกำหนดเขตฯ ยังไม่มีภาพการบูรณาการความเป็นไปได้ด้วยกัน มีแต่แผนเฉพาะด้าน ในเขตฯ เท่านั้น ยังขาดเวทีที่จะเชื่อมต่อการทำความเข้าใจร่วมกันของคนในพื้นที่และภาครัฐ
- การจัดตั้งเขตฯ เป็นไปได้ เพราะอำเภอแม่สอดเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์สำคัญของเมืองชายแดนซึ่งรัฐให้ความสำคัญ มีการดำเนินการตามโครงการเมืองชายแดนและโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศอยู่แล้ว โดยได้รับจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาโครงการต่างๆ โดยเฉพาะระบบโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ มีความสมบูรณ์มากขึ้น
- ความร่วมมือที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขงทั้ง 6 ประเทศ จะส่งผลให้นโยบายความสัมพันธ์ระหว่างไทย – สหภาพพม่าพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น สามารถสร้างเสริมความสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความร่วมมือด้านการค้าการลงทุน ฯลฯ การจัดตั้งเขตฯ ที่แม่สอดจะเป็นตัวช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือและความสัมพันธ์ไทยกับสหภาพพม่ามากขึ้น ในทางกลับกันความร่วมมือที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขงทั้ง 6 ประเทศ ก็จะช่วยให้การจัดตั้งเขตฯ มีความสำเร็จมากขึ้น
- พม่าเป็นตลาดที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ และยังคงขาดแคลนในด้านของอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าทางการเกษตรซึ่งสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศยังไม่ได้มาตรฐานและไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศ รวมทั้งมีการขาดแคลนสินค้าทุนและวัตถุดิบที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมสาขาต่างๆ อีกมาก ไทยจึงมีโอกาที่ไทยจะขยายการค้าและการลงทุนในพม่าให้มากขึ้นเพื่อผลิตสินค้าสนองต่อความต้องการบริโภคในตลาดพม่า และเพื่อการเป็นฐานการผลิตเพื่อการส่งออกของไทยในอนาคต
- อำเภอแม่สอด เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนร่วมไทย-พม่า เนื่องจากมีอุตสาหกรรมดั้งเดิมหลายชนิดที่สามารถพัฒนาเป็นฐานผลิตของภาคเป็นพื้นที่ประตูการค้าหลักระหว่างไทย-พม่า และมีความได้เปรียบของที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

และแรงงานพม่า ตลอดจนตั้งอยู่ในแนวเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างประเทศซึ่งจะสามารถเชื่อมโยงการค้า การท่องเที่ยว และการผลิตกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนเพื่อสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการค้า การท่องเที่ยว และการผลิตระหว่าง 2 ประเทศ

- การจัดตั้งเขตฯ จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การสร้างฐานการลงทุนแห่งใหม่สนับสนุนกิจกรรมการผลิตที่ต้องการใช้แรงงานและวัตถุดิบ สนับสนุนกิจกรรมการค้า การบริการ และพัฒนาบริการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพที่เชื่อมโยงจุดที่ตั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งภายในและประเทศเพื่อนบ้าน
- ควรต้องเร่งผลักดันให้เกิดเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก เพื่อสนับสนุนการสร้างความมั่นคงของประเทศ ลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงาน การเป็นแหล่งพักและเส้นทางผ่านของยาเสพติด ซึ่งภาคเหนือมีปัญหาบริเวณจังหวัดแนวชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน และยังสามารถสร้างความสัมพันธ์ประชาชนบริเวณแนวชายแดนได้อีกด้วย
- เป็นการสนองตอบการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรมในพื้นที่ตอนในของไทยที่จะเปลี่ยนจากอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจะเป็นแหล่งรองรับการย้ายฐานการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานและพึ่งพาวัตถุดิบของประเทศเพื่อนบ้านได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้ประกอบการได้รับประโยชน์จากต้นทุนการผลิตที่ลดลง การขนส่งสินค้าและวัตถุดิบแรงงานราคาถูก
- เป็นจัดระเบียบการพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จากความได้เปรียบเรื่องที่ตั้ง และการมีปัจจัยที่เป็นต้นทุนการผลิตราคาถูก จะส่งผลให้เกิดการดึงดูดการลงทุนและการย้ายถิ่นฐานเข้าสู่พื้นที่ ซึ่งหากปล่อยให้สภาพดังกล่าวเกิดขึ้นตามธรรมชาติโดยมิได้วางแผนตั้งรับ จะก่อให้เกิดปัญหาทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาสังคมในที่สุด การพัฒนาเขตเศรษฐกิจจะช่วยในการจัดระเบียบการพัฒนาด้วยการวางแผนการใช้ที่ดิน ศึกษากำหนดกิจกรรมที่เหมาะสม วางแผนด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมเพื่อรองรับ
- เป็นการสร้างแหล่งงาน การเพิ่มปริมาณการค้า การลงทุน การผลิต โดยเฉพาะอุตสาหกรรมชนบทและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการท่องเที่ยวในพื้นที่ ส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัว และสร้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะแก้ไขปัญหาความยากจนในที่สุด รวมทั้งเป็นการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานจำเป็น นำมาสู่การยกระดับสภาพแวดล้อมชุมชนและยกระดับคุณภาพชีวิต

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ข้อเสนอแนะ

- การพัฒนาให้พื้นที่ใดเป็นเขตเศรษฐกิจ ต้องมีปัจจัยส่งเสริมเช่น ท่าเลที่ตั้ง ระบบการจัดการ เพราะในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน
- การจัดตั้งเขตฯ ต้องคำนึงถึงการคมนาคม เส้นทางต้องมีความปลอดภัยประหยัด และมีการติดต่อกันได้สะดวก
- การศึกษาจัดตั้งเขตฯ ต้องคำนึงถึงประเด็นเรื่องการเมืองของประเทศคู่ค้าเป็นหลักสำคัญ ที่มุกดาหารที่เป็นเขตติดต่อกับ สปป.ลาวและกัมพูชา มีความแตกต่างกับแม่สอดที่มีพื้นที่ติดต่อกับสหภาพพม่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองจะเป็นคนละรูปแบบ
- จังหวัดตากมีปัญหากลุ่มน้อยที่มาจากพม่า มีการใช้ฐานแม่สอดและตากเป็นที่ตั้งองค์กร มีอัตราการเคลื่อนย้ายของผู้ลี้ภัยมีสูง ซึ่งอาจกระทบกับความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศได้ ต้องเร่งแก้ไขปัญหานี้ ควรทำความเข้าใจกับองค์กรเกี่ยวกับศูนย์ผู้อพยพบริเวณรอยต่อชายแดน บางครั้งมีมาด้วยเจตนาแฝงทางการเมือง/สิทธิมนุษยชน
- มีปัญหาการประสานงานในระดับชุมชนท้องถิ่นกับภาครัฐ จึงต้องสร้างความเข้าใจเพื่อป้องกันปัญหาการกระทบกระทั่งในพื้นที่
- ถ้าจะให้ประเทศมีความมั่นคงและก้าวหน้าต้องประกอบด้วยปัจจัยสามประการ คือ การเมือง เศรษฐกิจ การทหาร โดยต้องพัฒนาควบคู่กันไป
- พื้นที่ต้องพร้อมในหลายด้าน ทั้งด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานและความปลอดภัย และต้องผลักดันให้มีการสร้างแรงจูงใจในการลงทุนต่างชาติ
- ควรมีกฎหมายและมาตรการด้านต่างๆ เช่น การใช้ป่า การทำเหมือง แรงงาน ให้มีความสอดคล้องและรวบรัดให้ได้มากที่สุด
- ควรคำนึงถึงเรื่องการบริหารจัดการเขตฯ ให้สอดคล้องกับนโยบายต่างประเทศ
- ควรกำหนดรูปแบบของการปกครองเขตฯ ให้ชัดเจน
- ควรคำนึงถึงความต้องการของคนในพื้นที่ที่มีต่อการจัดตั้งเขตฯ ในเรื่องรูปแบบของเขตฯ ควรมีการทำประชาพิจารณ์จากคนในพื้นที่ก่อนการพัฒนาใดๆ ควรให้ข้อมูลแก่คนในพื้นที่ให้เข้าใจในสิ่งที่จะพัฒนา และควรมีกฎหมายท้องถิ่นที่ให้อำนาจคนท้องถิ่น
- ควรพัฒนากฎหมายของผู้ประกอบการ ปรับมาตรการทางกฎหมายให้สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยเฉพาะเรื่องการค้าส่วนกลางที่ให้เป็นระบบสากล
- ควรคำนึงถึงเรื่องแรงงานอพยพ แรงงานเด็กชาวพม่าที่มาอยู่ในค่ายผู้ลี้ภัย เพราะมีปัญหาในการควบคุมและการทำผิดหลักสิทธิมนุษยชน ควรกำหนดให้มีที่พักเฉพาะคนที่ไม่

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ทำงาน ไม่ใช้การย้ายมาอยู่แบบครอบครัว ควรสร้างความเข้าใจให้ตรงกันระหว่าง NGO คนในพื้นที่ และภาคอุตสาหกรรม ก่อนที่จะนำแรงงานเด็กเข้าไปทำงานจริงในเขตฯ ควรทำข้อตกลง MOU ระหว่างไทยกับพม่า เพื่อวางข้อจำกัดแรงงานที่จะนำมาใช้ในภาคอุตสาหกรรม ควรมีศูนย์จัดตั้งขึ้นเพื่อดูแลเรื่องนี้ (ความจริงได้มีการเจรจาเพื่อแก้ปัญหาเรื่องแรงงานผิดกฎหมายระหว่างเจ้าหน้าที่ไทยที่อำเภอแม่สอดและเจ้าหน้าที่กระทรวงแรงงานของพม่า ซึ่งทางฝ่ายพม่าก็แจ้งมาว่ายินดีที่จะแก้ปัญหาด้วย และพม่าก็มาตั้งสำนักงานตรวจแรงงานภายในห้าเดือนที่เมียวดี ทำขึ้นหลัก ระยอง แต่ฝ่ายไทย การเมืองยังไม่นิ่ง ทางพม่าไม่สามารถรอไทยได้ การแก้ปัญหาดังกล่าวจึงชะงักงัน)

- ควรจัดศูนย์การค้าปลอดภาษีที่จังหวัดตาก เนื่องจากอำเภอแม่สอดเป็นเมืองที่มีเส้นและศักยภาพสูงโดยเฉพาะเรื่องพลอย น่าจะพัฒนาในเชิงแหล่งการค้าอัญมณี ส่งออก นำเข้า ควรสร้างความเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว ระหว่างกรุงเทพฯ - สุโขทัย - พุกาม - ย่างกุ้ง
- ควรกำหนดมาตรการเรื่องการทำธุรกรรมเงินตรา การแลกเปลี่ยนเงินจำกัดกับบาทไทย และให้ธนาคารชาติซื้อเงินจำกัดได้ตามกฎหมาย (อำเภอแม่สอดเป็นเมืองที่ชาวพมามักจะเดินทางเข้ามาถลุงค่าเงินจำกัดในทุกวันที่มีการค้าขาย ชาวอย่างกุ้ง มณฑลเลย)
- งานวิจัยเรื่องเขตฯ นี้ ได้มีการศึกษาแล้วถึง 3 ครั้ง คือ บริษัท อินโดไชน่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดตาก ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยมาแล้วระดับหนึ่ง อยากให้ขับเคลื่อนในรายละเอียดว่าสิ่งใดคืออุปสรรค สิ่งใดคือศักยภาพ อย่าไปเน้นเรื่องกฎหมาย หากอ้างเรื่องการออกกฎหมายจะทำให้ทั้งสองพื้นที่ชะงักไปพร้อมๆ กัน มองกลไกและเครื่องมือที่จะทำให้เขตฯ พัฒนาได้เป็นรูปธรรม ภายใต้กฎหมาย 3 ฉบับ คือ กฎหมายส่งเสริมการลงทุน กฎหมายการนิคมอุตสาหกรรม และกฎหมายศุลกากร เพราะหากออกกฎหมายจะเป็นเรื่องยุ่งยากและล่าช้า
- ควรศึกษาเรื่องอุตสาหกรรมของประเทศเพื่อนบ้านที่สามารถเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมไทย โดยสภาอุตสาหกรรมไทยควรร่วมกันหารือกับสภาธุรกิจของประเทศพม่า
- ควรกำหนดให้สินค้าจากไทยเข้าไปในเขตฯ จะได้รับการปลอดภาษี แต่เมื่อนำสินค้าออกจากเขตฯ จึงค่อยเสียภาษี
- ยุทธศาสตร์ส่วนใหญ่มุ่งเน้นเรื่องเศรษฐกิจ ประตุการค้า หากมีการเชื่อมโยงด้วยวัฒนธรรมน่าจะทำให้บางเรื่องง่ายขึ้น
- การจัดตั้งเขตฯ ขณะนี้ที่พม่าได้มีการจัดแบ่งเขตและพร้อมให้ลงทุนในเขตฯ แล้ว นักลงทุนไทยพร้อมที่จะเข้าไปทำหรือไม่ แต่การจัดตั้งเขตฯ ที่ไทยยังไม่ชัดเจน เสนอให้สร้างความรู้

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ความเข้าใจให้ชัดเจนให้คนในพื้นที่ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเขตฯ และควรมี
การประเมินผลกระทบด้านต่างๆ พร้อมกำหนดทิศทางให้ชัดเจน

- ด้านการท่องเที่ยว ต้องให้นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจในความปลอดภัยระหว่างการเดินทางเข้ามายังเขตชายแดน
- สำหรับเรื่องการค้า ต้องลดระเบียบการผ่านแดน
- เสนอให้เชิญนักลงทุนพามาปาฐกถาร่วมกันจะได้มุมมอง แนวคิดที่แตกต่าง
- เสนอให้วิจัยเรื่องความต้องการของคนในพื้นที่ นำมาเป็นสิ่งเชื่อมโยงการเรียนรู้กฎระเบียบของพม่าเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน